

УДК 355.4:351.74(477)

КУЩЕНКО В. О.,

викладач кафедри тактичної та спеціальної фізичної підготовки
факультету № 2 Харківського національного університету внутрішніх справ;

 <https://orcid.org/0000-0001-5859-5906>;

СЕЧАНЦИНА Д. О.,

курсант 4 курсу факультету № 1

Харківського національного університету внутрішніх справ

ВИХОВАННЯ СТРЕСОСТІЙКОСТІ У ПРАЦІВНИКІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ ОПЕРАЦІЙ

Проаналізовано причини помилок і огріхів поліцейських у виконанні службових завдань, визначено роль виховання в поліцейських психологічної витривалості та стресостійкості у підготовці.

Ключові слова: психологічна витривалість, стресостійкість, поліцейський, емоційна напруга.

Професійна діяльність працівників поліції характеризується такими ситуаціями, для яких притаманна несподіваність, тривалість та інтенсивність впливу несприятливих чинників навколишнього середовища, а іноді наявність загрози самому життю. Екстремальними (від лат. *extremum* – граничний, крайній) називають ситуації, які вимагають від людини подолання значних перешкод, зобов'язують її до повного, граничного напруження сил і можливостей, щоб впоратися з ними і виконати службові завдання. Особливої уваги потребує психологічна стійкість працівників поліції – як своєрідний фундамент професійної готовності до виконання дій в екстремальних умовах службової діяльності. Під психологічною стійкістю розуміється цілісна характеристика особистості, що забезпечує її стійкість до фрустраційного і стресогенного впливу важких ситуацій [1]. Правоохоронці часто потрапляють у складні і часом небезпечні психологічні ситуації у повсякденній службовій діяльності, які завдають стресогенного впливу на психіку працівника.

В останні роки спостерігається тенденція до підвищення екстремальності діяльності поліції, пов'язана із збільшенням терористичних актів, бойовими діями на сході країни, затриманнями злочинців, звільненнями заручників, більш частим застосуванням зброї, забезпеченням правопорядку при проведенні масових заходів тощо. Результати досліджень психологів показують, що такі фактори, як ненормований робочий день, постійний контакт з асоціальними елементами, необхідність повної віддачі психічних і фізичних сил при припиненні злочинів значно знижують функціональні резерви організму, аж до їх повного виснаження.

Тому важливу роль у підготовці майбутніх працівників поліції відіграє виховання в них психологічної витривалості та стресостійкості. Особливо такі високі вимоги та якості висувуються для працівників спеціальних підрозділів поліції. Оскільки їх діяльність безпосередньо пов'язана з підвищеним рівнем емоційної напруги, безпеки та реальної загрози життю. Успішне вирішення завдання під час проведення поліцейських операцій залежить від правильних та продуманих дій її учасників. Для подолання стресової ситуації та поступових дій працівника йому необхідно на достатньому рівні вміти опановувати свій страх та емоції. У цьому важливу роль відіграє його впевненість в своїх професійних вміннях та навичках для вирішення завдання операції та їх правильна тактика виконання.

В тактичній підготовці працівників поліції та спеціальних підрозділів важливу роль відіграє відпрацювання тактичних дій та прийомів протидії злочинцям, що дозволяє в певній мірі підготувати працівників для виконання майбутніх завдань. Основним методом в тактичній та психологічній підготовці працівників є вирішення ситуативних завдань. Такий спосіб відпрацювання можливих ситуацій дозволяє виробити в працівника певну модель поведінки у ситуаціях, наближених до реальних стресових умов.

Тактика проведення спеціальної операції вимагає від працівника використання його спеціальних прийомів та навичок на високому рівні. Їх багаторазове відпрацювання дозволяє покращити рівень володіння ними за якого працівник буде почуватися впевненим в своїх можливостях, достатніх для вирішення поставленого завдання. Важливу роль має психологічна підготовка працівників поліції у навчальному закладі, яка повинна бути спрямована на формування стійкості до:

– негативних чинників службової діяльності: напруженості, відповідальності, ризику, небезпеки, дефіциту часу, невизначеності, несподіванок тощо;

– травмуючих чинників, що значно впливають на психіку: виду крові, трупів, тілесних ушкоджень та ін.;

– ситуацій протистояння: вміння вести психологічну боротьбу з особами, що протидіють попередженню, розкриттю та розслідуванню злочинів, протистояти психологічному тиску, маніпулюванню з боку, як законотворчих громадян, так і правопорушників; не піддаватися на провокації й ін.;

– конфліктних ситуацій в службовій діяльності: вміння проаналізувати внутрішні причини конфлікту, розібратися в закономірностях їх виникнення, протікання і знайти способи вирішення конфліктних ситуацій; вміння володіти собою в психологічно напружених, конфліктних, провокаційних ситуаціях.

Аналіз помилок і огріхів поліцейських у виконанні службових завдань доводить необхідність вдосконалення методів формування психологічної стійкості майбутніх правоохоронців до фрустраційного і стресогенного впливу екстремальних ситуацій професійної діяльності.

Список бібліографічних посилань

1. Психологический словарь / под ред. М. Г. Ярошевского. М., 1990. 494 с.
2. Психологія у професійній діяльності поліції : навч. посіб. / за заг. ред. В. В. Сокурєнка ; Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2018. 425 с.
3. Словник української мови : в 11 т. / редкол.: І. К. Білодід (голова) та ін. Київ : Наук. думка, 1970–1980. Т. 9: С / ред. І. С. Назарова, О. П. Петровська, Л. Г. Скрипник, Л. А. Юрчук. Київ, 1973. 840 с.
4. Юридична психологія : підручник / за заг. ред. О. М. Бандурки ; Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2017. 688 с.

Отримано 01.03.2020

